

ДИДАКТИЧНА ВЗАЄМОДІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ Й ДІАГНОСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЯК РЕСУРС ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Чувасов М. О.

доктор філософії, докторант

Центральноукраїнський державний університет

імені Володимира Винниченка

вул. Шевченка, 1, Кропивницький, Україна

orcid.org/0000-0002-2024-9095

mochuvasov@gmail.com

Ключові слова: професійна підготовка, освітній процес, діагностична діяльність, дидактична взаємодія, структурні компоненти взаємодії освітньої та діагностичної діяльності, принципи, функції взаємодії.

У статті теоретично обґрунтована дидактична взаємодія освітньої та діагностичної діяльності як важливих складників підготовки майбутніх педагогів до творчої педагогічної праці. Ця взаємодія передбачає з'ясування: а) функційної сутності освітнього процесу та діагностичної діяльності, їх мети, змісту та шляхів реалізації взаємозалежності та взаємозв'язку у педагогічній практиці; б) широти й глибини професійного багажу, освітніх та діагностичних компетенцій, які є показниками педагогічного професіоналізму; в) освітніх та діагностичних технологій; г) моніторингу й видів контролю під час опановування студентами основами обраної спеціальності; д) експертних оцінок й прогнозів підготовленості студентів до творчої праці на найближчу та віддалену перспективи з огляду на взаємодію освітнього процесу і діагностичної діяльності в системі професійної підготовки; е) досягнутого результату з запланованим. Конкретизовані основні напрямки та функції дидактичної взаємодії як системи теоретико-методологічних положень, що зумовлюють мету, зміст та завдання, планування, організацію, функціонування професійної підготовки, механізмів суб'єкт-суб'єктної взаємодії, з урахуванням впливу діагностичних дій на якість освітнього процесу. Визначені чинники дидактичної взаємодії забезпечують їх вплив на професійне зростання студентів і доповнюють базу даних про якість освіти, до яких віднесені: професійна компетентність викладача в освітній та діагностичній сферах діяльності; сприйняття й розуміння ним ролі діагностування в забезпеченні якості освітнього процесу; здатність будувати освітній процес на основі обліку даних, які є результатом діагностування його ефективності.

DIDACTIC INTERACTION OF THE EDUCATIONAL PROCESS AND DIAGNOSTIC ACTIVITY IN THE SYSTEM OF PROFESSIONAL TRAINING AS A RESOURCE FOR INCREASING THE LEVEL OF PROFESSIONALISM OF FUTURE TEACHERS

Chuvasov M. O.

*Doctor of Philosophy, Doctoral Student
Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University
Shevchenko str., 1, Kropyvnytskyi, Ukraine
orcid.org/0000-0002-2024-9095
mochuvasov@gmail.com*

Key words: *professional training, educational process, diagnostic activity, didactic interaction, structural components of the interaction of educational and diagnostic activity, principles, functions of interaction.*

The article theoretically substantiates the didactic interaction of educational and diagnostic activities as important components of the preparation of future teachers for creative pedagogical work. This interaction involves clarifying: a) the functional essence of the educational process and diagnostic activity, their purpose, content and ways of realizing interdependence and interconnection in pedagogical practice; b) the breadth and depth of professional baggage and experience of practical activity, educational and diagnostic competencies, which are indicators of professional competence and readiness of the individual for diagnosis; c) educational and diagnostic technologies; d) monitoring and types of control during the students' mastery of the basics of the chosen specialty; e) expert assessments and forecasts of students' readiness for creative work for the near and distant future, taking into account the interaction of the educational process and diagnostic activity in the system of professional training; f) the achieved result with the planned one. The main directions and functions of didactic interaction as a system of theoretical and methodological provisions that determine the goal, content and tasks, planning, organization, functioning of professional training, mechanisms of subject-subject interaction, taking into account the influence of diagnostic actions on the quality of the educational process, are specified. The identified factors of didactic interaction ensure their influence on the professional growth of students and are supplemented with a database on the quality of education, which include: the teacher's professional competence in the educational and diagnostic spheres of activity; his perception and understanding of the role of diagnostics in ensuring the quality of the educational process; the ability to build an educational process based on the accounting of data that are the result of diagnosing its effectiveness.

Постановка проблеми. Сучасна вища освіта покликана готувати конкурентоспроможних фахівців, здатних до творчої, інноваційної діяльності. Ускладнення завдань, які стоять перед закладами вищої освіти в плані підготовки висококваліфікованих педагогічних кадрів, актуалізують пошук ресурсних можливостей підвищення продуктивності професійної підготовки та виявлення засобів об'єктивного оцінювання якості підготовленості майбутніх педагогів до творчості та педагогічної майстерності у сфері педагогічної праці. Особливої актуальності набуває взаємодія освітнього процесу й діагностичної діяльності в системі професійної підготовки як важливої ланки відстеження й оцінювання якості досягну-

тих результатів у професійному становленні майбутніх педагогів і ефективності навчання в умовах закладів вищої освіти.

Пошук шляхів задоволення потреб суспільства в якісній освіті зумовило об'єктивну необхідність розв'язання комплексних проблем розвитку системи вищої освіти, стимулювання ресурсів, що забезпечують позитивну динаміку зростання рівнів професіоналізму майбутніх фахівців у педагогічній сфері.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Унаслідок усебічного осмислення наукової літератури виявлена низка підходів до розв'язання проблем освітнього процесу різними вченими (Т. Бабкіної, О. Лаврентьєвої, Н. Ничкало, Л. Хомич та

ін.). Психологічний аспект проблеми досліджували Г. Балл, Г. Костюк, О. Моляко. Педагогічний аспект знайшов висвітлення в роботах: Т. Довгої, Н. Кічук, Л. Кондрашової, З. Курлянд, Н. Чувасової, Т. Яблонської та ін. Управлінському аспекту організації освітнього процесу в системі підготовки кваліфікованих кадрів присвячені роботи Л. Гаєвської, Т. Гребеник, Л. Калініної, М. Кондрашова, А. Харьковської та ін. Увага дослідників акцентується також на різних аспектах педагогічної діагностики: педагогічному прогнозуванні прогностичних умінь, розумових здібностей (А. Біне, Н. Пеканова, М. Севастюк), діагностики навчальної мотивації (Л. Дзюбко, Л. Гриценюк), професійної діагностики (В. Кірсанов, Л. Кравченко, Є. Харькова та ін).

В цілому інноваційні рішення в освітній системі з метою досягнення ефективних результатів є дослідження зв'язків різних видів діяльності з рівнем ініціативної суб'єктної активності суб'єктів в їх особистісному і соціальному прояві, яке спрямовано на досягнення попереджувального рівня якості підготовки майбутніх педагогів до творчої діяльності. Попереджувальний розвиток професійного зростання майбутнього фахівця неможливо забезпечити без систематичної взаємодії освітнього процесу і діагностичної діяльності в системі професійної підготовки в умовах закладу вищої освіти. На жаль, на сьогодні відсутні дослідження по проблемі дидактичної взаємодії освітньої та діагностичної діяльності як важливого резерву якості професійного становлення майбутніх педагогів в умовах закладу вищої освіти.

Аналіз педагогічної практики свідчить про акцентування уваги на організації освітнього процесу й недооцінки діагностичної діяльності в системі професійної підготовки майбутніх педагогів. На наш погляд, особливої уваги сьогодні потребує дослідження шляхів, способів взаємодії освітнього процесу і діагностичної діяльності у формуванні творчої особистості майбутніх педагогів в системі професійної підготовки.

Навчання майбутніх педагогів формам, методам, засобам організації освітнього процесу важливий аспект професійної підготовки як основи їх професійного становлення і готовності до творчої педагогічної праці. Однак цей процес має одночасно співвідноситися з формами, методами та засобами діагностування продуктивності професійної підготовки студентів до творчої праці. Основна мета освітнього процесу – забезпечення активності студентів, без якої неможливо досягнути запланованих результатів й професійного їх становлення. Водночас навчання студентів методами діагностування, визначенню рівня професійного розвитку, ступеню впливу освітніх засобів на професійне зростання дозволяє своєчасно

виявити позитивні та слабкі аспекти освітнього процесу, раціонально підбирати форми, методи, засоби, технології його реалізації, опанувати технологічно-діагностичним досвідом аналізу та оцінки якості професійної підготовки. Тому дидактична взаємодія цих процесів слугує основою якості професійної підготовки майбутніх педагогів до творчої педагогічної праці.

Мета статті – теоретичне обґрунтування дидактичної взаємодії освітнього процесу і діагностичної діяльності в системі професійної підготовки та виявлення її можливостей у формуванні творчої особистості майбутніх педагогів в умовах закладу вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Педагогічна практика свідчить про те, що ступінь професіоналізму педагога залежить не лише від засвоєння професійних знань і вмінь, означених навчальними програмами та планами, а й здатності діагностувати динаміку зростання позитивної динаміки рівнів його. Єдність освітнього процесу і діагностичної діяльності стимулює не тільки засвоєння студентами системи знань і вмінь, а й розвиток їхньої здатності відстежувати вплив цих знань і вмінь на професійне становлення, формування здатності аналізувати результати освітнього процесу, оцінювати їх шляхом систематичного й своєчасного діагностування освітнього процесу та його можливостей в професійному зростанні кожного студента. Тому необхідно розглядати освітній процес і діагностичну діяльність як дві співзалежні, взаємопов'язані та взаємозумовлені складники професійної підготовки. Дидактична взаємодія цих складників є важливим фактором формування творчої особистості фахівців педагогічної сфери діяльності.

Необхідною умовою реалізації дидактичної взаємодії освітнього процесу і діагностичної діяльності є глибоке розуміння сутності, структури й особливостей усіх складників професійної підготовки. Освітній процес розглядається в різних аспектах: соціальному, моральному, дидактичному, психолого-педагогічному. Важливою його особливістю є взаємодія викладача і студентів у засвоєнні програмних знань і вмінь, формуванні необхідних якостей і властивостей, необхідних для майбутньої професійної діяльності. У цьому процесі мають місце три елементи: викладач, дидактична взаємодія та студенти.

Освітній процес являє собою двосторонню дію, основою його є узгоджені дії (обопільна активність) викладача і студентів. Недооцінка взаємодії в цьому процесі перетворює викладача в передавача інформації, що викликає у студентів невдоволення, сумнів у доцільності навчального предмета. Дидактична взаємодія в освітньому процесі базується на особливостях професійної

діяльності та педагогічної майстерності викладача; особливостях освітньої діяльності студентів, механізми дидактичної взаємодії та характеру педагогічного впливу на учасників освітнього процесу.

Освітній процес як динамічний, систематизований процес трансляції та засвоєння знань, формування практичних умінь і навичок, розвитку властивостей і професійних якостей потребує глибокого і всебічного аналізу. Предмету осмислення підлягають не лише мета, завдання, зміст його, але й пошук нових підходів до цілеспрямованої організації діагностичної діяльності, виявлення її ресурсів, що забезпечують об'єктивний вимір результативності освітнього процесу в професійному становленні студентів. Серед багатьох причин, що перешкоджають його ефективності, можна виділити недооцінку діагностичного компонента професійної підготовки, що ґрунтується на раціональній основі діагностики її продуктивності в професійному становленні майбутніх педагогів.

Нові цілі й завдання вищої освіти в підготовці кваліфікованих кадрів зумовлюють й нову стратегію підготовки майбутніх педагогів до самостійної професійної праці. Основою цієї стратегії є взаємодія освітнього процесу і діагностичної діяльності, яка дозволяє об'єктивний вимір власних досягнень особистості в професійному зростанні й продуктивності впливу освітньої діяльності на забезпечення якості професійної підготовки в закладах вищої освіти.

Необхідності модернізації професійної підготовки надають велике значення закордонні дослідники. С. Мензор зазначає, що вчитель не може якісно виконувати педагогічні функції, якщо належним чином до цього не підготовлений, тому професійна його підготовка має бути спрямована на розвиток творчих здібностей, опановування професійними навичками для виконання своїх обов'язків відповідно до потреб суспільства [7, с. 461]. М. Ланей професійну підготовку пов'язує з діагностуванням, стверджуючи, що для здійснення точного діагностування необхідне критичне мислення дослідника, яке має поєднуватися зі знаннями з предметної галузі [5, с. 82]. Діагностичний аспект професійної підготовки підтримує й К. Маренен, зазначаючи, що «метою фінської педагогічної освіти є підготовка вчителів, які володіють науково-дослідним мисленням, що безпосередньо впливає на їх професійну діяльність» [6, с. 487].

С. Мартиненко професійну підготовку тісно пов'язує з діагностичною діяльністю. На її думку, діагностична діяльність – це «розпізнання якостей, характеристик і стану всіх складників педагогічного процесу, отримання об'єктивної

інформації про розвиток досліджуваного об'єкта (суб'єкта), що дозволяє вчителю повніше зрозуміти проблему, визначити критерії аналізу та оцінки педагогічної ситуації, зону пошуку педагогічних рішень та її конструктивне розроблення, застосовувати діагностичний супровід індивідуального розвитку особистості» [2, с. 3].

Діагностична діяльність передбачає визначення чинників, які доповнюють освітній процес базою даних, до кількості яких зараховують:

1) професійну компетентність викладача у сфері діагностичної діяльності, що дає можливість на основі бази даних будувати найбільш ефективну професійну підготовку майбутніх педагогів;

2) сприйняття й розуміння викладачем ролі педагогічної діагностики та самодіагностики в забезпеченні продуктивності освітнього процесу й професійного зростання студентів;

3) опановування діагностичними технологіями, процедурами й діагностичним інструментарієм;

4) здатність будувати освітній процес на основі обліку даних, які є результатом діагностики та самодіагностики стану освітнього процесу, професійного розвитку студентів та перспектив подальшого вдосконалення якості підготовки майбутніх педагогів.

Особливістю діагностичної діяльності є виявлення цілей професійної підготовки, виділення орієнтирів, що необхідні для її виконання. Її структура об'єднує аналіз: 1) зразка продукту дій з означенням характеристик, яким він має відповідати; 2) матеріалу з погляду властивостей, які необхідні для досягнення прогнозованого результату; 3) аналіз й вибір інструментів дій відповідно характеристикам матеріалу й вимог до результату дій; 4) виділення набору операцій та порядку їх виконання; 5) будовання плану виконання завдання: підготовчий етап – аналіз усіх завдань (аналіз мети та завдання, матеріалу, інструментарію, способів виконання); виконавчий етап – набір виконавчих процедур й операцій; 6) забезпечення самоконтролю за виконанням завдань з послідовною корекцією.

Ми виходимо з того, що освітня і діагностична діяльність в системі професійної підготовки не ізольовані ланки, а взаємопов'язані й взаємозумовлені складники єдиного процесу, спрямованого на професійне становлення майбутніх педагогів і формування їх готовності до творчої праці.

Дидактична взаємодія цих складників у професійній підготовці визначає збалансовану єдність якості професійного становлення майбутніх педагогів й продуктивності освітнього процесу, його позитивної динаміки в напрямку формування їх готовності до творчої професійної діяльності,

відповідність досягнутих результатів потребам й стандартам вищої освіти. Взаємозумовленість результатів освітнього процесу й діагностичних даних впливають на характер, зміст, технологію підготовки студентів до творчої праці у педагогічній сфері.

Ми розглядаємо дидактичну взаємодію освітньої та діагностичної діяльності в системі професійної підготовки як систематичний, цілеспрямований і взаємозумовлений процес, організований на принципах роліової перспективи, співпраці та співтворчості, спілкування, та постійного відстеження динаміки рівнів професійного зростання майбутніх педагогів в умовах закладу вищої освіти.

Дидактична взаємодія освітнього процесу і діагностичної діяльності забезпечує реалізацію таких напрямків: а) формування у майбутніх педагогів потреби та позитивного відношення до професійної діяльності в умовах професійної підготовки; б) засвоєння теоретичних основ обраної спеціальності, педагогічної діагностики, розуміння їх ролі у підвищенні продуктивності підготовки в професійному зростанні особистості та виміру її якості; в) опанування дидактичними методами та методами діагностики професійних інтересів, мотивів, здібностей, установок, виміру продуктивності професійного становлення в системі професійної підготовки.

До функцій діагностичної взаємодії відносяться: *мотиваційно-установча* – інтерес і установка майбутніх педагогів на опанування обраної спеціальністю й діагностування якості освітнього процесу в їх професійному становленні; *інформаційна* – опанування багажем професійних знань та збір діагностичних даних, необхідних для результативності діагностичного супроводу освітнього процесу, опанування досвідом діагностичної діяльності; *особистісно-орієнтована* – розвиток професійного образу майбутнього педагога і вимір якості знань, вмінь, навичок, розуміння сутності та ролі діагностики та самодіагностики в педагогічній роботі, здатності орієнтуватися в навчальних ситуаціях, відносинах між учасниками професійної підготовки та характеру спілкування; *розвиваючо-стимулююча* – застосування освітніх та діагностичних методик і технологій з метою підвищення впливу дидактичної взаємодії на професійне зростання студентів; *моніторингово-контролююча* – відстежування і контроль ефективності впливу дидактичної взаємодії на динаміку якості освітнього процесу і рівня готовності майбутніх педагогів до творчої діяльності; *аналітико-оцінююча* – якісний аналіз діагностичних даних про результати діагностичного супроводу освітнього процесу, оцінювання досягнутих результатів; *рефлексив-*

но-корекційна – внесення змін при необхідності в організацію освітнього процесу з метою підвищення впливу на професійне зростання його учасників; *проективно-прогностична* – встановлення прогнозу тенденцій професійної компетентності й динаміки рівнів готовності майбутніх педагогів до творчої діяльності.

Ці функції реалізуються під час дидактичної взаємодії, побудованої на принципах роліової перспективи, співпраці та співтворчості, які потребують моделювання процедурно-рольової ситуації в ході професійної підготовки майбутніх педагогів, у якій забезпечується логічний взаємозв'язок дій, процесів, закономірностей, способів і засобів розв'язування професійних проблем. Через ці ситуації викладач приводить у дію механізм оптимізації усіх ресурсів, до якого належать потреби – інтереси – мотиви – стимули – резерви активних дій у підвищенні ефективності професійного зростання. Процедурно-рольова ситуація як механізм дидактичної взаємодії реалізується у вигляді алгоритму, який об'єднує мету, шляхи та способи її досягнення, осмислення специфіки освітнього процесу та діагностики його впливу на студентів, їх професійне становлення в умовах закладу вищої освіти.

Результатом дидактичної взаємодії є поширення професійного багажу майбутніх педагогів і формування готовності до діагностичної діяльності. Засвоєння професійних знань та педагогічний аналіз й оцінка, які будуються з урахуванням встановлених особливостей, якостей та характеристик суб'єктів та об'єктів освітнього процесу, структурно зорганізуються на основі співвідношень «мета – індивідуальні особливості студентів – діагностичні засоби». Цей алгоритм об'єднує всі етапи професійної підготовки та її складників: освітнього процесу і діагностичної діяльності. Завдяки їм, реалізується за допомогою діагностичного інструментарію: тестування професійного розвитку студентів, вивчення особистісного потенціалу кожного з них, взаємостосунків й характеру взаємодії, співпраці в системі відношень «викладач – студенти», сформованості професійних якостей, умінь здійснювати аналіз, синтез, порівняння, оцінювання досягнутих результатів, стимулювати потребу в формуванні готовності до творчої діяльності.

На ефективність дидактичної взаємодії впливають різноманітні індикатори, а саме: наявність власної самореалізації в освітній і діагностичної діяльності; розуміння значущості їх взаємодії в підвищенні ефективності професійної підготовки; наявність можливості активних освітніх та діагностичних дій у педагогічній практиці; вияв мотиваційних спонукань заради досягнення запланованого результату; можливість якісно

виконувати освітні та діагностичні завдання; орієнтованість на активну діяльність як важливий чинник успішності професійної праці. На думку Ю. Шапран, прояв негативних реакцій: відсутність спроможності до самореалізації в професійній діяльності; незадоволеність освітнім процесом та результатами власної діяльності; пасивність, апатія, відсутність чітких планів на майбутнє, налаштованість на професійну байдужість негативно впливають на формування готовності як важливої характеристики професіоналізму майбутнього педагога [3, с. 141–148].

Ефективність дидактичної взаємодії освітнього процесу і діагностичної діяльності у системі професійної підготовки зумовлюється:

- 1) ефектом новизни;
- 2) активною участю в процедурно-рольових ситуаціях, коли активізується потреба будь-що казати, питати, відповідати, проявляти самостійність, ініціативність, рефлексивність в діях;
- 3) спілкуванням між учасниками освітньої та діагностичної діяльності;
- 4) можливістю альтернативних поглядів, суджень, обміном способів навчання і діагностування;
- 5) своєчасною оцінкою досягнутих результатів в освітньому процесі під час діагностування явищ, процесів, професійних якостей, можливостей.

Дидактична взаємодія освітнього процесу і діагностичної діяльності реалізується через різні форми: лекції, семінаські, практичні, лабораторні заняття, самостійна робота, навчальні конференції, консультації, курсові роботи, форми контролю та оцінки навчальних досягнень студентів (колоквиуми, заліки, іспити, захист різних видів робіт), форми організації науково-дослідної роботи (науково-дослідні гуртки, проблемні групи, студентські наукові товариства). Названі форми виконують не тільки дидактичні, але й діагностичні завдання. Освітній і діагностичний аспекти цих форм спрямовано на моніторинг, аналіз й оцінку навчальних досягнень майбутніх педагогів та виявлення динаміки рівнів їхнього професійного зростання. У ході *проблемних лекцій* (через проблемність питань, задач, ситуацій); *лекцій-візуалізації* (у рисунках, графіках, схемах, блок-схемах, таблицях, моделях та ін); *лекцій-прес-конференцій* (через колективне розв'язання проблемних питань); *лекцій-провокації* (через спеціально допустимі помилки – змістовних, методологічних, логічних, орфографічних розрахована на стимулювання студентів до якісного засвоєння програмного матеріалу і постійного контролю навчальної інформації, оперативного аналізу її, орієнтації в ній й оцінки її); *лекцій-діалогу* (через постановку проблемних питань вирішення й тео-

ретичне обґрунтування поставленої проблеми) мають місце можливості не лише для засвоєння знань, а й для збору діагностичного матеріалу.

Можливості для закріплення професійних знань і діагностичних дій мають *семінар-довідь* (на якому студенти послідовно викладають свої думки, аргументують їх вагомими фактами, ілюструють виразними прикладами); *семінар-диспут* (взаємодія з аудиторією, спостереження за практичними елементами втіленої ідеї й отримання зворотного зв'язку шляхом запитань, уточнень); *семінар-презентації* (інформація зумовлює активізацію образного мислення присутніх, представлення чогось нового, щойно створеного, розробленого, яке має відповідну мету); *практичне заняття* (зв'язок теоретичного матеріалу з практикою, розв'язання практичних завдань, виконання імітаційних вправ і творчих завдань, рольове «прогривання» рольових ситуацій тощо).

Реалізація дидактичної взаємодії освітнього процесу і діагностичної діяльності передбачає використання різноманітних методів: ділових і рольових ігор, «мозкової атаки»; спостереження, аналізу, синтезу, оцінки результативності занять. Серед них виділяють систему проблемних завдань, питань, практичних ситуацій, які стимулюють мисленнєві та діагностичні дії студентів й свідчать про динаміку змін в їх професійному зростанні. На думку Л. Кондрашової [1], функції дидактичної взаємодії виконують навчально-пізнавальні задачі. За допомогою них відбувається сприйняття навчального матеріалу, визнання вірогідності інших позицій і теоретичних положень, доказів, висновків, відмінних від власних думок студентів. Вони впливають на опанування навчальним матеріалом і слугують засобами управління діями студентів, виявлення динаміки рівнів їх професійного становлення, способом виміру їх власних досягнень в професійному зростанні. На основі дидактичної взаємодії стимулюються різні рівні активності студентів і особливості їх пізнавальних можливостей. Методи й форми дидактичної взаємодії освітнього процесу і діагностичної діяльності фіксують прояв активності при вивченні нового матеріалу, ступінь його осмислення, поглиблення й розширення. На основі узагальнення діагностичних даних прогнозуються подальші шляхи підвищення продуктивності професійної підготовки майбутніх педагогів, рівнів їх професійного зростання в умовах закладів вищої освіти.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Використання дидактичної взаємодії освітнього процесу і діагностичної діяльності, їх взаємозв'язку та взаємозалежності в системі професійної підготовки зумовлює необхідність подальших досліджень. Перспективним у дослі-

дженні є розроблення методичних рекомендацій за напрямками:

1) оновлення змісту професійної підготовки шляхом доповнення її змісту теоретичними основами обраної спеціальності, специфіки освітнього процесу і діагностичної діяльності, практикумами з засвоєння навчальних дисциплін і теоретичних основ дидактичної взаємодії, тренінгами діагностування;

2) посилення управлінського аспекту в діях викладачів при реалізації дидактичної взаємодії освітнього процесу і діагностичної діяльності як

важливого ресурсу забезпечення умов для професійного становлення майбутніх педагогів;

3) проведення систематичного моніторингу, контролю, аналізу й оцінки даних діагностики та самодіагностики для подальшого вдосконалення освітнього процесу;

4) використання різних форм, методів дидактичної взаємодії як ресурсу підвищення якості професійної підготовки та її впливу на професійне зростання студентів в обраній сфері конкретної спеціальності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кондрашов М.М. Управління якістю підготовки майбутніх учителів до успішної професійної діяльності: теоретико-методичний аспект: монографія. Черкаси, 2019. 354 с.
2. Мартиненко С.М. Основи діагностичної діяльності вчителя початкової школи : навч. метод. посіб. Київ : Сім кольорів, 2010. 262 с.
3. Шапран Ю. Діагностика професійної компетентності студентів педагогічного університету методом аналізу поведінкових індикаторів. *Вісник Черкаського ун-ту. Сер. Педагогічні науки*. Черкаси, 2015. С. 141–148.
4. Chuvasov M.O., Kondrashova L.V., Kondrashov M.M., Chuvasova N.O., Krasiuk I.O. The Philosophy Of Success Learning As Quality Assurance Methodology Of Higher Pedagogical Education. *Journal for Educators, Teachers and Trainers*, Vol. 13(1). 2022. P. 262–275.
5. Lunney M. Use of Critical Thinking in the Diagnostic Process. *Int. J. of Nursing Terminologies and Classifications*. 2010. Vol. 21. № 2. P. 82–88.
6. Maaranen K. Teacher Students' MA Theses – A Gateway to Analytic Thinking About Teaching? A Case study of Finnish Primary School Teachers. *Scandinavian Journal of Educational Research*. 2010. Vol. 54. № 5. P. 487–500.
7. Manzoor S., Shah Imtiaz Ali Effect H., Muhammad Latif Javed, Muhammad Nadeem Javed. Effect of in service teachers education on the competencies and performance of primary school teachers. *International Journal of academic research*. 2011. Vol. 3. № 6. November, 11 Part. P. 460–464.

REFERENCES

1. Kondrashov, M.M. (2019). *Upravlinnia yakistiu pidhotovky maibutnikh uchyteliv do uspishnoi profesiinoi diialnosti: teoretyko-metodychnyi aspekt*
2. [Management of the quality of training future teachers for successful professional activity: theoretical and methodological aspect]. Cherkasy. [in Ukrainian].
3. Martynenko, S. M. (2010). *Osnovy diahnostychnoyi diyal'nosti vchytelya pochatkovoyi shkoly* [Basics of diagnostic activity of the primary school teacher]. Kyiv: Sim kol'oriv [in Ukrainian].
4. Shapran, Yu. (2015). *Diahnostika profesiinoi kompetentnosti studentiv pedahohichnoho universytetu metodom analyzy povedikovykh indykatoriv* [Diagnostics of the professional competence of students of a pedagogical university by the method of analyzing behavioral indicators]. Visnyk Cherkas'koho universytetu. *Pedahohichni nauky – Bulletin of Cherkasy University. Pedagogical Sciences*, pp. 141–148 [in Ukrainian].
5. Chuvasov M. O., Kondrashova L. V., Kondrashov M.M., Chuvasova N.O., Krasiuk I. O. (2022) The Philosophy Of Success Learning As Quality Assurance Methodology Of Higher Pedagogical. *Education Journal for Educators, Teachers and Trainers*, Vol. 13(1). P. 262– 275. [in English].
6. Lunney M. Use of Critical Thinking in the Diagnostic Process. *Int. J. of Nursing Terminologies and Classifications*. 2010. Vol. 21. № 2. P. 82–88. [in English].
7. Maaranen K. Teacher Students' MA Theses – A Gateway to Analytic Thinking About Teaching? A Case study of Finnish Primary School Teachers. *Scandinavian Journal of Educational Research*. 2010. Vol. 54. № 5. P. 487-500. [in English].
8. Manzoor S., Shah Imtiaz Ali Effect H., Muhammad Latif Javed, Muhammad Nadeem Javed. Effect of in service teachers education on the competencies and performance of primary school teachers. *International Journal of academic research*. 2011. Vol. 3. № 6. November, 11 Part. P. 460–464. [in English].